

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Două sentințe.

Ni se impune cu necesitate imperativă o comparație foarte instructivă pentru viața bisericească.

Biserica catolică și cea ortodoxă și-au enunțat sentința în două cauze disciplinare, dând prin aceasta, dovadă de puterea reglementară, de care dispune.

Episcopul Prohászka, unul dintre cei mai iubiți și mai erudiți arhieri ai bisericii apusene din țara noastră e pus la index pentru câteva pasaje, considerate ca ostile credinței. Pentru o clipă lumea catolică rămâne nedumerită; cel mai iubit arhieru al lor; cel mai puternic și luminat condei al catolicismului e desarmat din partea celui mai înalt for, care l-a încărcat până acum cu toate demnitățile.

Ce are să fie — se întrebau șovăitorii? Se va supune învățatul arhieru acestei sentințe, va cercă să se lămurească măcar, ori va persista pe lângă scrisul lui, dând ast-

fel anză la o inevitabilă sciziune în sinul bisericii?

Acei-ce cunosc disciplina de fier a bisericii apusene, precum și spiritul cu adevărat apostolic al marelui prelat, știau din capul locului, că acesta nu va încerca să se explice, ci se va supune fără șovăire sentinței aprobate de cel mai înalt cap al bisericii. În submitiunea aceasta fără cea mai mică umbră de împotrivire, Prohászka s'a ridicat și mai sus în ochii admiratorilor și al credincioșilor săi.

Iată ce scrie un organ liberal, — ca să nu-i zicem francmazon — despre aceasta sentință: „Indicele nu vatamnă libertatea de gândire, căci nu atinge decât pe aceia, cari i-se supun. Conziderantele de natură confesională nu îl privesc, căci el nu reglementează decât pe credincioșii catolici. În aceeaș vreme e o dovadă eclatantă și intrasigentă despre autoritatea nediscutabilă a pontifului. Vedeți, sentința papei nu se opintește de autoritatea autorului. Puțin îi pasă dacă acesta

e eretic, neapartinător bisericii, sau unul dintre cei mai valoroși membri conducători ai bisericii sale“.

Aceste sunt constatările unui jurnal liberal; credincioșii catolici, cari știau de mai nainte epilogul acestei chestiuni, au avut încă odată prilejul să se convingă despre autoritatea nelimitată a pontifului — și despre spiritul de disciplină și umilnță apostolică a unuia dintre cei mai distinși arhieri ai ei.

***

Sfântul Sinod din București încă a adus o sentință în zilele aceste.

Episcopul Gherasim al Romanului acuzase, împreună cu alții mulți, pe Metropolitul Athanasie. Acuză eră de o extremă gravitate: *eresie*, plagiat și o serie întreagă de lucruri urite, pe cari ne dispensăm de a le reproduce la acest loc. Am urmărit dela cuvenita distanță acest proces urit, convingându-ne pe deplin, că acuzele sunt, din nenorocire, *adevărate*. Așteptam o rezolvire a acestei chestiuni odioase,

FOIȚA.

Trupa artistică — Aurel P. Bănuț.

— Bănuț la Beiuș și alte părți ale Bihorului. —

Beiuș 10 Iulie 1911.

Spun bătrânii, că de prin anii șaptezeci încoace, nu s'a pomenit prin părțile Bihorene atâta mișcare și interesare, ceea ce privește afacerile noastre culturale și sociale, ca zilele aceste, în cari d. Bănuț își face apostolia peaci printre noi.

Și ceea ce s'a petrecut Duminică seara 2 Iulie și Miercuri seara, 5 Iulie, în Beiuș, în centrul Bihorului, ne reamintește zilele din 1869, când *Pascoli* în Oradea mare, cu aripile fermecătoare ale artei române atinse sufletele sutelor de Români, ce grăbiră spre acest scaun oficios, dar puțin luminos al Românilor bihoreni.

Deatunci, pe mormântul acestor zile în

Oradea doarme orice mișcare culturală mai intensivă. Oamenii împatimați de micile plăceri și daraveri zilnice, își maeină viața în frecări fără rost, cicalitoare de ambiții, ori căzuți în senilitate, fac experimentări politice.

Dreptaceea cu atât mai vesel vin, să încresteze marea manifestare culturală, ce a avut loc zilele trecute aici la noi în Beiuș și care supt ori-ce raport a fost un eveniment cultural și social al părților ungurene. — Zile întregi i-a premers o vie mișcare și acum o să-i urmeze o întrămare, din ce în ce mai bine simțită a vieții noastre din acest colț de lume, unde bate pulsul adevărat și firesc al străduințelor noastre, al luminei în al îndrumărilor noastre culturale și sociale.

Oaspe rar sosit-a la căminul nostru.

Thalia română, ca un „*inger palid cu priviri curate*” coboară în mijlocul nostru, în mijlocul sufletelor noastre năcăjite într-atâtea chipuri, ca să ne mângâie și să ne areze izvorul înălțării sufletești. — Și dorind doresc, ca zilele aceste în cari dl Bănuț cu

mica, dar însuflețita dsale trupă artistică, desfășură steagul scenei române, să însemne începutul unei noi epoce pentru cultura noastră din Bihor, Sătmăr, Maramurăș și Selaj!

*

D. Bănuț nu-i numai actor, artist dramatic, ci e și apostol al unei mari și însemnate idei culturale.

Întrebarea pe care și-a pus-o cere multă stăruință, multă zoală. În drumul spre înfăptuirea acestei întrebări are trebuință de multă tărie și de mare credință. Bănuț crede în putința isbândeii. Și trebuie să crezi în ceva, ca să-te poți înălța. Roadele muncii, pe care a săvârșit-o anul acesta, prin părțile noastre, au cuvântul să-l înalțe și să-l în-tărească în credința aceasta.

Hotărârile adunării generale din 1908 pentru înființarea comitetelor filiale în fiește-care centru românesc mai de seamă, în urma activității dl Bănuț, a avut până aci un succes neașteptat. Calea aceasta s'a dovedit mai pe potriva scopului pe care-l are

abdicarea primatului, retragerea lui într-o mănăstire, înainte ca lucrul să ajungă a fi desbătut în fața sfântului sinod, în toată uriciunea și murdăria lui. Aceasta însă nu se întâmplă; sfântul sinod se întrunește și — după ce toată lumea era convinsă, că mitropolitul era vinovât într'adevăr — îl *absolvă* de sub orice acuză, iar pe Episcopul de Roman, care reprezintă în acest proces urât, opinia cinstită și ultragiată a credincioșilor: îl *amovează* din scaunul său dela Roman.

Cum se poate așa o nelegiuire, va exclama toată lumea? Prea bine, dragă cetitorule; guvernul va fi aflat de bine să reabiliteze cu orice preț pe mitropolitul primat — va fi șoptit ceva sfântului sinod, și sentința de absolvire s'a adus, de sigur, cu totalitatea voturilor.

Ce va face acum bietul Episcop de Roman, cel ce a luptat pentru ridicarea nivelului moral al clerului? La cine va apela el, împotriva acestei sfruntări a adevărului?

Nu știm — și lucrul nici nu ne privește mai de aproape. Ceeace ne doare însă sunt articolele de fond, cu care presa străină, comentează acest caz monstruos, bătându-și joc cu drept cuvânt de stările anarhice din biserica ortodoxă.

* * *

Alăturarea acestor două sentințe e un bun prilej de meditație pentru toți aceia, care înțeleg, că spiritul de ordine și disciplină sunt temelii ale unei instituții.

Submisivitatea Episcopului Prohászka și absolvirea Mitropolitului Ghenadie — sunt două antiteze, cari arată cât de departe sunt una de alta aceste două biserici!

Controlul în biserică.

Va fi mare numărul preoților din provincia metropolitană — cred eu — cari nu sunt într' toate de acord cu vederile confratelui n. b. referitoare la controlul în biserică noastră, cărora le-a dat expresie în Nr. 54 al „Unirii“ din a. c.

„N'avem nimic de zis la părerea profesorilor din Blaj de a implini controlul prin vizitatori trimiși din centru... însă numai ca măsură *excepțională*. Altfel, controlul regulat în biserică îl au oficiile protopopești, oficii anume instituite... pentru a fi „ochii vlădicilor“.

Care va să zică, controlul regulat îl deprind protopopii, și numai în cazuri *excepționali*, bună oară în caz de morb, bătrânețe, neglijință etc., se poate admite controlul din centru.

Dacă și în practică s'ar dovedi de adevărate aserțiunile de mai sus, de sine s'ar impune întrebarea; când au fost investiți protopopii c'un drept atât de mare, după ce în sensul s. canoane, chiar și forul protopopesesc ca atare, e numai delegat? Eroarea este evidentă, întrucât controlul regulat în biserică noastră l-l are singur Ordinariatul, care își deprinde acest drept de regulă prin

protopop. Protopopul la rândul său, ca delegat al ordinariatului, are să controleze regulat biserica, conform normativelor din canoane.

Din dreptul și datorința de supremă inspecțiune a ordinariatului, urmează însă și datorința de-a deprinde cât mai des și în orice timp controlul în biserică în mod nemijlocit prin capitulari sau alți esmiși din centru, fără nici o restricțiune și fără considerație la delegarea protopopească. Iustitia distributivă aduce cu sine, ca fiecare servitor al altarului să-și primească plata după vrednicie. Și acum după ce preoții din cura animarum sunt subalternii nemijlociți ai ordinariatului, din natura lucrului urmează, că Ordinariatul trebuie să aibă cele mai exacte cunoștințe despre activitatea unui fiecare preot, căci altcum e expus pericolului de-a păcătui, mai ales cu ocazia conferirii beneficiilor eclesiastice.

Cetisem mai anii trecuți, că în dieceza Gherlei sunt mulți preoți, cari după servicii de 10 ani, au rămas tot în statul quo, ca administratori parohiali.

Dacă lucrurile aieva stau așa după cum le descriu gazetele, nu e chiar greu de a-le înțelege rostul. Episcopul a fost de mult suferind, capitulariștii puțin la număr, nu dispuneau de timpul fizic să și guverneze și să și controleze din centru, o dieceză atât de vastă.

În urma acestei împrejurări nefaste, controlul protopopilor luând caracter discreționar, mulți preoți vrednici, „eroi fără nume“ au trebuit să se mulțamească cu răsplata, ce-o vor primi nemijlocit, din mâna pread dreptului judecător, într'o altă lume mai fericită.

Poate să fie și în alte părți ale provinciei metropolitane — de ce ferească Dumnezeu — protopopi, oari să-și aroage drep-

fondul în vedere, decât o seamă de adunări generale, cu banalități costisitoare, cu discursuri și banchete, unde se cheltuiește mai mult pentru părădueli, decât pentru idee.

Treizeci de ani, cât s'a lucrat aproape numai în adunări generale și cu apeluri, comitetul central s'a putut convinge, că azi așa nu mai merge, și încă nici ce privește răspândirea graiului și a bogăției lui, răspândirea și subțierea gustului estetic, nici îndeosebi ce privește sprijinul material, la care e avizată aceasta instituție culturală.

Noua îndrumare se afirmă în chipul cel mai înviorător. Apariție modestă de apostol al unui sfânt ideal a dl Bănuț, vorba comunicativă, cuceritoare și caldă, idealismul curat de o sănătoasă realitate, luminează mințile și deschide inimile. Și cum e atunci vezi câtă dragoste, câtă viață doarme în sufletul acestor oameni buni de „provincie“, precum o dovediră aceasta, atât astă-iarnă, când cu înființarea comitetului din Beiuș, cât și acum din prilejul turmeului artistic al d. Bănuț.

Comitetul filial din Beiuș numără peste 60 de membrii fondatori și pe viață, pe lângă membrii ordinari și ajutători. Familiile fruntașilor noștri: Dr. I. Ciordaș, Vasile Ștefănița director gimnazial, Dr. Gh. Murășan, Al. Gera, C. Ardelean, Selagian, Bușița, V. Popp prot., Crișan, T. Popovici, Dr. Nyeș, Dr. Muntean, ș. c. l. în frunte cu familia prezidentului Dr. Gavril Cosma, cu toți membrii

lor au conlucrat în toată privința la succesul strălucit al reprezentațiilor date de trupa artistică. — Fie, ca dragostea și zelul lor să servească de indemn tuturor familiilor române de bine.

Comitetul filial al fondului de teatru din Beiuș aranjase deja anul acesta trei reprezentații — una numai cu o săptămână mai înainte — și oamenii erau stăpâniți de oareșcareva nedumerire, nu cumva — fiind lumea și cam pe spargere acum la începutul vacanțelor — munca dlui Bănuț să nu-și aibă rozuțul dorit. Urmările dovediră tocmai contrarul. Fără mult alai, Bănuț făcu față tuturor greutăților, spulberă ori-ce șovăire și în două seri mândre de vară auzirăm pentru întâiadată glasul Thaliei române al vremurilor nouă, cu voi oameni, cu nouă școală și cu nouă vederi de muncă. — Și veniră Românii prăpăd din toate părțile. Tot ce avem noi mai bun și mai distins pe această lungă fâșie de pământ dela Orade până la Vașcău fu de față — seamă cam 6—7 sute de inși.

La oarele 7 și jumătate reprezentația se începe cu un bogat și felurit program (e cunoscut din ziare). Apare pentru întâiadată dl Bănuț, nițeluș palid, svelt și sulejet. Ascult și-l priveșc lung. Și plec în gândul meu departe, în vremea lui Millo, căruia îi reveni pela mijlocul veacului apus tocmai a-

celesi datorințe și greutăți, printre cari are să treacă dl Bănuț. Și dsa are trebuință de piese potrivite pentru început, cu fond instructiv și educativ, și trebuie să-și creeze public, ca să poată pune temelie scenei române moderne cu tot ansamblu și cu toate chițibușurile ei. — Bănuț de toate acestea își dă seamă.

În „Jertfa“, dramă într'un act de Miclescu, apărută în „Convorbiri Literare“, a ținut la înălțime desăvârșită rolul doctorului. Mulți neobișnuiți cu direcția realista a scenei moderne — așteptau dela dl Bănuț atât în drama aceasta, cât și în „Unica Fiică“ comedie localizată, pășire declamatorică, izbucniri patetice, cu un cuvânt un fel de paradă de scenă, când colo vezi un om, ca toți oamenii, în toată firea, simplu, natural și nemăiestrit. Și aceasta e arta. Cu cât te apropii mai tare de aceea ce e nota fundamentală a firei omenești, cu atât ești mai sincer, mai adevărat și prin urmare și mai artistic. Dl Bănuț în arta dramatică e bono-vivant, dar nu lucră atât cu simțirea, cât mai vârtos cu șiretenia. Creiază tipuri. Jocul lui e mai mult jocul minții, prin care se desglodează din cele mai încalcite și mai penibile încurcături. Aceasta am observat-o atât în „Jertfa“, „Bucătăreasa“, „Curiozitate Femeiască“, cât mai ales în „Unica Fiică“, unde a jucat rolul lui Dragoescu mare proprietar, adevăratele care cu un șiretlic modern năimindu-și ginerii, le ține de

tul de a fi alfa și omega în protopopiat, impunându-și voința în sus și în jos și poate nu totdeauna în senzul s. canoane și a carității fraterne. Repet, ferească Dumnezeu biserica noastră de atari protopopi, prin cari s'ar introduce abuzuri strigătoare la cer și pentru cari întreaga răspundere cade asupra Ordinariatului, fiind din justiție îndatorat la restituțiunea daunelor cauzate, prin volnicia cutărui protopop.

Fie însă protopopul ori cât de zelos, activ și conștient, totuși fiind și el numai om și ca atare expus la multe tentațiuni de caracter personal, familiar, local etc., nu e admisibil a presupune, că ar putea fi între orice împrejurări, ochiul ireproșabil al episcopului.

Stând astfel lucrul, controlul din centru și încă cât de des, e absolut necesar chiar și în locuri, unde protopopul e la culmea chemării sale, mai ales și din motivul, că realitatea nu totdeauna congruează cu datele din relațiile periodice prescrise.

Controlul acesta a fost contemplat și de fericitul episcop Bob în literile fundamentale sub punctele I și 5 și tot în acest sens au făcut propuneri și profesorii de teologie din Blaj. Preoțimea din cura animarum — cred eu — încă aderează întru toate la un astfel de control, a cărui efecte salutare nu se pot aprea în deajuns. *uua.*

Correspondințe.

Dela Orade.

Instalarea noului canonic Dr. C. Bulcu. — Concursul dela Oradea.

În 21. c. s'a săvârșit în Biserica Catedrală gr.-cat. de Oradea mare actul instalării noului canonic Dr. C. Bulcu.

În decursul celor trei ani, cât stalul decurând complect își aștepta stăpânul său, bunul nostru Arhiepiscop n'a făcut alta, decât și-a plecat urechea să asculte glasul Diecezei, și-a rotit privirea sa pătrunzătoare asupra clerului său, să descopere persoana chemată spre a-i fi într'ajutor în direcția grea a ocăruii sufletesti. Deodată privirea lui căutătoare a fost rănită de o tristă privești. — Boala nemiloasă a doborât de lângă el pe cel mai credincios sfetnic și tovarăș al său încercat în ocăruierea Diecezei. — Greutatea vremilor, în cari trăim, a reclamat cu glas poruncitor înlocuirea acestui bărbat prin o altă persoană, care — baremi în parte — să-i fie moștenit talentele și însușirile lui. — Și această persoană a găsit-o în secretarul său, care călăuzit fiind dela început de Il. Sa Dr. Luran, a reușit să-i însușească deprinderea aceea uimitoare — izvorâtă din o știință profundă — în conducerea afacerilor diecezane. Un murmur de aprobare a răsunat pe întreg întinsul diecezei, când clerul a luat știre despre această norocoasă alegere, căci însușirile frumoase ale noului canonic: blândețea senină, afabilitatea nefățărâtă, prietenia caldă i-au cucerit iubirea tuturor. Instalarea sa a fost sărbătoare pentru dieceza întreagă, dar ea a fost mai ales sărbătoarea a două inimi, pe cari soartea le-a contopit laolaltă: a venerabilului moșneag Ilustrisimul preposit Dr. Luran și a tinerului canonic Dr. C. Bulcu.

După cetirea decretului regesc de denumire, Ilustrisimul Domn Episcop Dr. Demetru Radu se îndreaptă către venerabilul D. preposit Il. Sa Dr. Augustin Luran cu următoarele:

„Cu mulți ani mai înainte, când Frațele canonic și-a terminat studiile sale cu succes strălucit, Il. V. l-ați inițiat și condus în oficiile lui încredințate, cari le-a purtat

cu atâta conștientozitate și sârguință. Bucură-te azi, când după multele osteneli seceri spicele îmbelșugate. Condu-l pe dânsul la stalul său, care i-se cuvine după drept și dreptate. Iar Venerabili membrii al Capitlului, primiți-l cu dragoste în sânul Vostru și cu aceea inimă curată, cu care m'am năzuit eu a-l ridica să fie Fraților Voastre asemenea“.

În ochii amânduror agrăți tremurau lacrimi de bucurie, când prinși de mână se îndreptau spre stalul eluțat prin munca neobosită alor aproape 20 de ani. Din stalul, ce deabia îl ocupă, noul canonic îndreptă o vorbire către Ilustrisimul Arhiepiscop și către noii săi colegi, mulțumindu-i aceluia de grația ce i-a făcut-o, și rugându-i pe aceștia să-l primească în mijlocul lor cu dragoste frățească.

La aceasta instalare au luat parte și mulți preoți din provincie, fiind chiar în prezența concursului la institutele noastre dela Beiuș și Oradea mare și la sf. Teologie. — Clerul diecezan a fost primenit la acest concurs prin 5 tineri, cei mai distinși între numeroșii recurenți. Mare a fost însă lupta pentru fundațiunile vacante dela seminarul domestic dela Internatul Pavelian din Beiuș. Lupta aceasta a vădit în mod strălucit setea cea mare de carte și știință a neamului nostru. 150 de inși au fost recurenții, dintre cari mulți băieți de țărâni cu talente strălucite.

Cine nu simte mândrie, când aude de pildă din gura profesorilor șovinști dela gimnaziul din Oradea, că la această școală două talente mai extraordinare, ca și ale fraților Fântânar din sem. dom. nu s'au pomenit nici de un sfert de veac

Precum spuneam dar 150 de recurenți așteptau o fărâmiță baremi din dârnicia marilor noștri bărbați bisericesti, cari pricepând rostul vremilor, cu multă abnegațiune

cald tuturor iluziilor, până ce cu chichite și cu momite își căpătuiește și cea din urmă fiică. În sfârșit ese la iveală, că Dragoescu n'are numai una, ci — câtă desamăgire — cinci fete și cinci gineri. — În actul al doilea aproape fiecare scenă e pe cât colo să-l dea de gol pe Dragoescu; ginerii se hărjonesc, țetele i-se incurcă de-a binele și în situațiile aceste Dragoescu are trebuință de multă prezență de spirit, de o verbositate ce curge gărlă de o conștiință elastică, ca în câteva învârtituri pe toți săi dea gata. — În piesa aceasta dl Bănuț apare într-o nouă ipostasă. E un drăguț și admirabil actor de interior, cu fieștecare accent al vorbei, cu fieștecare mișcare și expresie a apare de un om cu două socoteli, care incurcă și descurcă. Pe scenă întreg e al scenei. — Și când te gândești, ce ar fi în stare să ne dea dl Bănuț fiind împreună cu dl Z. Bărsan, a căror talente ar întregi scena română de diucoace, nu poți îndeajuns să desaprobi ținuta neînțeleasă, infolită în mici patimi omenești, dar păgubitoare de mari interese românești, a d. Bărsanu, cu talentul său mare și de-un puternic lirism expresiv.

Dl Ionel Crișan a cântat doine de T. Brediceanu, cântece de Scheletti, Șerban, Mureșan, Vasile și balada lui Dima „Ștefan-Vodă și Codrul“ de V. Alexandri. Cu rutina superioară, cu volubilitatea vocii sale deschide toată bogăția de frumuseți și căldură

a doinelor noastre. — Drept notă specială a școlii dl Crișan impune accentul vibrător, limpezimea sentimentelor și întreg relieful stărilor sufletesti. Aceasta a dovedit-o în balada „Ștefan-Vodă și Codrul“. Vocea i-se desprinde în valuri ce cresc treptat scoțând în nuanșări măestre accentul fundamental al doinelor noastre. Simțesti, cum melancolic, sbuciumul de dor și jale, aceasta expresie subminantă a lirismului român, se sbate și clocotește în glasul lui, și cum e atunci, afi că în suflet și-se mișcă o idee un gând duios. — Peste această notă, să zic notă națională a cântecelor noastre, — care va rămâne o însușire caracteristică a muzicii române, orcât am apropiă-o de nuanse străine, dl Crișan e stăpân.

Acompaniamentul a fost ținut de dsoara Valeria Ștefanică absolventă a conservatorului din Augsburg. În piesa „Între Brazi“ de Gh. Diniciu, a stors admirația tuturor, prin desteritatea și temperamentul, cu care a știut treptat să deschidă comoara de simțiri, ce eșiau cu putere de supt degetele fermecate și ne transpuneau în luminisurile codrilor, la șoaptele frunzelor și murmurul izvoarelor.

Dl Kalmuschi e drăguț, ca un stiglete. Parcă vedeam pe Daniil cel mic alui Eminescu, — sau fie alui Costache Negruzzi, care l-a descoperit. — Fire pasionată de scenă, făcută din haz, umor și satiră menită să învieze inimile noastre. Rolurile

dsale din „Unica Fiică“ și din „Curiozitate Femeiască“ au fost create de dsa, și jucate cu haz nelutrecut. Cu fiecare privire, mișcare și observație are darul de a te înveseli. — Publicul ca pe cărbuni aprinși, abia aștepta apariția dsale. Vorbele i-se pierdeau în aplauze frenetice cu care a fost chemat de nenumărate ori la rampă. — Ideia dlui Bănuț de-al angaja la trupa sa a fost foarte fericită. — Și primirea ce i-se face dlui Kalmuschi, este apucătura cea mai norocoasă a d. Bănuț și asupra dsale nu-i iertat să se lase nici o umbră de nedumerire... Eu unul cunosc viața teatrelor, aproape din toate capitalele Europei, și am văzut, că pretutindeni poziția unui comic bun e totdeauna excepțională. Publicul cel mare, care trăiește în lumea intuițiilor, pune — pe semne — mai mare preț pe ceea ce-i stârnește râs și voie bună. Și unde suntem noi? Păi, să te miri, că ai noștri rămân fascinați de rolurile dlui Kalmuschi, care e un bun actor cu bune pregătiri.

Domnișoarele Popa-Radu din Făgăraș au ținut rolurile la nivel. Au jucat cu multă îndemănare punându-și toată inteligența, simțirea și sârguința în rolurile lor.

Și ce se zic despre distinsele noastre diletante și bravii noștri diletanți: drele Eliza Ștefanică; — și Eliza și Valeria sunt dragălașele fice ale directorului dela liceu, Vasile Ștefanică, — Florica Crișan, Irina Ciurdar, Florica Cristian, Cozma, Irina

punând filer lângă filer, au reușit să plaseze în sinul neamului un capital, care veacuri de-arândul să-și aducă roada sa îmbelșugată pentru biserica și neamul nostru. Chivernisitorii de acum ai fundațiilor tălcuind această nobilă intențiune a marilor fundatori n'au lăsat nemângăiat pe nici unul dintre recurenți. Mai toți au fost împărtașiți în ceva favor: la sem. dom. s'au primit în funcțiune întreagă 7, iar celorlalți li-s'a iertat câte o parte oarecare din taxa de întreținere; iar la internatul Pavelian din Beiuș au fost primiți în funcțiune întreagă 4, iar pe lângă jumătate taxă 20 de inși, pe ceilalți i-au remis la masa studenților.

Dea bunul Dumnezeu, ca sămânța această să fie aruncată în pământ bun și să aducă rod îmbelșugat pentru biserica și neamul nostru.

p.

Reviste.

Interne. Satul aciuit în sudul Bănatului, în apropierea Băilor Erkulane: Jablanița, a ajuns să fie Dumineca trecută un centru de puternică manifestare românească. —

Adunarea poporală conchemată aci a decurs grandios și plină de cele mai înălțătoare manifestații spontane.

În fața unui mare auditoriu de peste 6000 oameni, adunarea deschisă la 3 ore d. a. a ținut până seara după 8 ore.

Clintoc, dd. Ioan Petra, Gh. Ciunga, Gh. Cozma, P. Teochar, A. Criste, Fl. Meze, cari ne-au făcut multe sări plăcute cu jocul lor și în cari d. Bănuț și de astădată a aflat niște diletanți distinși, ambițioși, făcând cu vrednicie ansamblu trupei artistice.

Drept recunoștință și admirație tuturor diletantelor, li-s'a oferit câte un prea frumos buchet de flori; dlui Calmuschi o coroană de trandafiri, dlui Crișan o liră mare de flori, iar dlui Bănuț o coroană mare de trandafiri cu o panglică în trei fețe purtând inscripție: „Apostolului Thaliei Române“.

Joi, la 6 Iulie trupa dlui Bănuț a plecat la *Tinca*, orașel bine situat între Beiuș și Oradea, unde Vineri, 7 Iulie seara, a dat o reprezentație succesă atât supt raportul moral cât și cel material. De-aci trupa Sâmbătă a plecat la Oradeamare, unde, cu concursul diletanților noștri, pentru întâia dată, d. Bănuț va desfășura steagul Thaliei române.

Din Oradea trupa pleacă în Sătmăr, Maramurăș și Selaj și îi doresc în această lungă și sărbătorită cale mult succes, iar publicul românesc să-i primească cu aceea inimă caldă și deschisă, cu care i-am primit noi,ăștia din „oropsitul“ Bihor.

Oameni buni, duși de gânduri sfinte, în jocul vostru, cu glasurile voastre aruncați și împrăștiati: „Strai de purpură și aur peste țărina cea grea“.

Dr. C. Pavel.

Au vorbit pe rând: Dr. Ioan Suciș, Dr. Alexandru Morariu, economistul Ion Vasii, Dr. Gheorghe Gârda, Dr. Victor Bontescu, Dr. Iuliu Mărșieu, Vasile Goldiș, Dr. Aurel Vlad și Dr. Ștefan C. Pop. Obiectul vorbirilor a fost: situația politică din țară, reformele militare și votul universal.

La capăt se votează o moțiune mai lungă, în care se constată că guvernamentul inaugurat în Ungaria la 1867 urmează și azi politica de distrugere bazată pe exclusivismul de rasă și nesocotește atât drepturile firești inalienabile ale poporului românesc, cât și cele mai elementare îndreptățiri ale limbei și obiceiurilor noastre. Pretinde ocrotirea imparțială a intereselor noastre economice.

Protestează împotriva tendinței de-a amâna introducerea votului universal, precum și împotriva maghiarizării forțate prin armată. Regretă, că până acum încă nici un fapt pozitiv de-al guvernului n'a dovedit, că zvonurile despre apropierea pașnică dintre Români și Maghiari ar fi serioasă și loială.

Adunarea: „În fine își exprimă aderența neclintită la programul național român, și depune deplina încredere în comitetul central al partidului accentuând totodată necesitatea imperativă a celei mai strânse solidarități și a acomodării tuturor aderenților sinceri ai partidului unei stricte discipline de partid“.

Din Camera Ungară. După multe eforturi, abia eri a ajuns guvernul să poată începe dezbaterile proiectelor militare.

Partidul lui Justh folosește toate mijloacele posibile și imposibile pentru a opăci și zădărnici lucrarea guvernamentalilor.

Și în ședința de ieri a făcut un nostim mehanism de obstrucție, punând pe tema normelor ordului de casă un bucluc, ce-a ținut locului pe cei dela cârmă: peste un ceas și jumătate.

Peatra de scandal, de care s'a acățat astădată partidul opozițional a fost faptul, că prezidentul Camerei A. Berzeviczy a reglementat pe deputatul Hock János, care în sesiunea trecută, insinuând camerei dezastrul dela Kecskemét, a scăpat și vorbele: „Ministrului prezident nu-i pasă: de se prăpădește Kecskemétul, de s'ar clăti chiar pământul, numai scaunul prezidial să nu se clatine“.

După o lungușoară gălagie patriotică, în fine către amiază s'a putut lua cuvântul în merit. Primul vorbitor a fost baronul Solymossy — pe apele guvernului. — Din partea independiștilor opoziționali a vorbit Tóth János. Pretinde limba militară maghiară, și nu primește în principiu proiectul militar — așa cum e construit — căci nu apără „temeiul național al țării“. — Vom reveni.

*

Orăștie. E știut, că în contra mandatului alesului deputat al Orăștiei Farkas Pál, partizanii candidatului partidului nostru național: Dr. Aurel Vlad, au dat petiție. Cercetarea în cauză se va începe în 22 August n. c. și va dură probabil foarte mult, deoarece s'a ordonat ascultarea alor aproape trei mii de martori. — Nic. Ujvárossy, esmisul jude de tablă va sosi în 21 August la Orăștie.

De cumva numai cercetarea nu se va trăganî în infinit, cauza românească trebuie să învingă.

Noutăți.

Sfințirea bisericii dela Ludoș. În mijlocul unor serbări înălțătoare s'a făcut Marți și Miercuri sfințirea bisericii din Ludoș prin Excel. Sa Mitropolitul Victor, luând parte foarte numeroși preoți și popor, și domnind o însuflețire demnă. Din cauza aglomerării materialului, vom publica numai în numărul de Marți raportul amănunțit al corespondentului nostru special asupra acestor serbări. Și până atunci ținem să anticipăm, că cu acest prilej s'a dovedit, ca și totdeauna, dragostea clerului și a poporului către preabunul Arhiepiscop, — însuflețirea Ludoșenilor pentru ca serbările acestea să-și aivă cadrul lor strălucit și — zelul neobosit, care l-a caracterizat totdeauna pe venerabilul protopop al Ludoșului Preaon. Niculae Solomon, care înțeles de credincioșii săi, a făcut în această parohie lucruri mari, de cari viitorimea va vorbi cu recunoștință.

Pocăiții, anabapțiștii!!! Cetim în ziarele maghiare din Ardeal, că prin munții bihoreni s'au prăpăsit între Români misionari anabapțiști, cari au sedus deja vre-o mie de suflete românești. — În jurul comunei Barest sunt aproape 200 rătăciți. — Pricina succesului lor se zice că ar fi nesățul multor preoți. — Pustiirea grasează cu deosebire între credincioșii neuniți. — Preoți cu crucea în frunte!!!

Studentii din Pitești la Blaj. Trenul de azi dimineață ne-a adus o frumoasă gardă de studenți din România. Douăzeci și nouă liceani din Pitești, parte absolvenți, parte octavani, au plecat în excursie prin țara noastră plină de dor și de cântece, supt conducerea profesorului *I. Iliescu*.

În turneul lor continuat pe Valea Oltului s'au abătut mai întâi în Sibiu. De aici au pornit la Seliște; au cercetat apoi Ocna Sibiului și comuna Reșinar, unde au cercetat casa lui Goga, mormântul mitropolitului odinioară Șaguna ș. a.

Azi și mâine petrec la noi în Blaj, vizitând Catedrala, Castelul metropolitan, institutele de creștere și de învățământ, Seminarul teologic, Internatele, Câmpul Libertății Gimnaziul, Preparandia, Casina Română ș. a.

Dela noi excuzioniștii vor pleca la Avrig, la Făgăraș și la Brașov, — apoi peste Predeal, pe Valea Prahovei își vor duce acasă suvenirile culese pe plaiurile noastre.

Azi seara la 8 ore iubirii noștri oaspeți, în semn de atențiune și de dragoste față de Blăjeni aranjează o plăcută serată de teatru-concert urmat de dans în grădina „Veza”.

Aviz tuturor iubitorilor de amuzare cinstită și românească!

Congresul ziariștilor slavi. Din Belgrad se dă știrea, că în Aula hotelului Casino s'a dat banchet festiv de patru sute coverte în onoarea oaspeților ziariști. Sub întreg decursul unei orchestre a zis imnurile tuturor popoarelor slave.

Jubileul Italiei. Din Roma se lansează știrea, că expoziția aranjată din prilejul jubileului semicentenar lasă în urma sa un deficit de 28 milioane lire.

Omor politic. Se vestește din Constantinopol, că begul (governorul) Seki a fost omorât în Makriköj. Se dă cu socoată, că guvernorul Seki, ca aderent al noii opoziții turcești, ar fi victimă politică.

Catastrofa din Kecskemét. Cutremurul din Kecskemét a lăsat în urma sa pagube de milioane. După constatările oficiale de până acum: patru mii de case sunt stricate, dintre cari mai multe sute vor trebui demolate total, spre a fi zidite din nou. — Peste 800 de păgubiți s'au depărtat deja din oraș. Mai mulți angloați dela administrație își vor cere transferarea. — Locuitorii orașului dorm în mare parte sub cerul liber de frica repetirii cutremurului. Zidarii cer câte 6—10 cor. pe oră. În oraș e mare neîndestulirea și mizeria. — Orașul Cluj și Segedin au votat câte 1000 coroane ajutor. Majestatea Sa Regele a trimis alaltăeri prin mijlocirea cancelariei de cabinet un ajutor de 100.000 coroane. S'au pornit colecte în toate părțile.

„Despre concubinate”: La rugarea pâr. prot. I. Ghenț suplinim în partea literară din nrul trecut următoarele: La pag 516 rubrica II. cazul II. șirul 11, după cuvintele: „nici nu se poate cunună” să se adaugă: „pentru că are piedecă, nici o poate dimite pe concubina sa, căci...”

Generalul Nogi, renumitul războinic japonez a sosit zilele aceste la Viena. Cât mai aproape se va abate și în Ungaria.

Expres căzut. Trenul-Expres de Boston a căzut de pe un viaduct. Locomotivul și 5 vagoane au căzut în adâncime de 30 metri. Toate vagoanele s'au aprins. Din 150 pasageri nici unul n'a scăpat nerănit. Până acum au scos 16 cadavre de sub ruine.

Scandalul bisericesc din România pare de acum înainte va să-și iea avântul. După sentința rostită de Sf. Sinod, Mitropolitul Primat a demisionat și Regele i-a primit abdicarea, — iar Episcopul de Roman de abia reîntors la reședință a fost scos cu forța din scaun și escortat. Ziarele publice acum un manifest către cetățeni, prin care acestia sunt provocați să manifesteze contra depunerii Episcopului de Roman. — Turburările și scandalurile acestea, cari s'au ținut lanț de câțva timp nu duc la întărirea credinței, nici la mângâierea credincioșilor.

În apropiere și departe se semnalează nouă cutremure de pământ. În comitatul Bihorului a fost alaltăeri noaptea în mai multe locuri cutremur mai mic. — Așa în Rézbánya, unde în localul de postă felinarele s'au întors și s'au stâns; orologiul a căzut, iar coșul s'a urnit. Preotul greco-catolic Augustin Danila a căzut noaptea din așternut în urma cutremurului și s'a rănit ușor. — În Vascau, Beins și Meziș încă s'a resimțit cutremurul. În Beins și Meziș s'au stricat mai multe coșuri și au crăpat zidurile spitalelor.

— Observatoriile din Pola și Triest semnalează cutremure catastrofale în depărtări mari.

Grevă în Paris. Zidarii din Paris au declarat grevă generală. Dintre cele 25 mii zidari, câți sunt în Paris, 20 mii stau în grevă. În jur de Paris încă fac grevă treisprezece mii muncitori zidari.

Caniculă în Newyork. Din Newyork se vestește, că acolo începând de câteva zile iarăș s'a urcat temperatura, ce mai slăbise puțin după focul săptămânii trecute. — Mai nou au murit de insolație 19 inși. În Filadelfia și alte orașe asemenea sunt multe victime.

Concerte. Inteligența română din Monor și jur invită cu toată stîmă la *Concertul* urmat de dans, ce-l va aranja Duminecă, în 30 Iulie 1911 st. n. în sala școlii confesionale din Monor.

— Primită invitare la *Concertul* care-l va da corul țăranilor din Săcădate Duminecă, în 16 Iulie st. n. în Săcădate, cu următorul Program: 1. Morariul, cor mixt de D. G. Kiriak. 2. a) Dorul, b) Neică-neiculiță, coruri mixte de I. Murășan. 3. Hora Oltului, cor mixt de * * *. 4. Declamare. 5. Dorul Ardeleanului, cor mixt cu solo de bariton și sopran de A. Popoviciu. 6. În vârf de munte cor mixt de * * *. 7. Coasa, cor mixt de I. Vidu. 8. Lugojana, cor mixt de I. Vidu.

Orașe nimicite. În Statul american Michigan orașele Oscoda și Ausable au căzut pradă focului ce s'a iscat în pădurea învecinată; 20 mii sunt fără adăpost. Paguba trece peste 5 milioane de dolari.

Nouă iscălitură. Într'unul din statele Americii de nord s'a dat ordin, ca analfabeții să nu mai semneze actele cu „cruce” manupropriă, ci cu imprimatul degetului mare (policar). — Acelaș semn de iscălire îl folosesc de altcum cele mai multe popoare necreștine și datează de cel puțin trei mii de ani.

Una sută etaje. La Newyork se pregătește acum zidirea celei mai înalte case din lume. Va avea o sută etaje și va fi de 1200 urme de înaltă.

Gogoase. În fabrica de mătasă din Arcalono au prins foc și au ars mai multe milioane gogoase de mătasă. Paguba evaluează până în 3 milioane.

Convocare. Adunarea generală a despărțământului Lăpușul-unguresc al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă pe 23 Iulie st. n. la 3 ore p. m. în Kápolnokmonostor și se invită toți membrii despărțământului precum și sprijinitorii culturii poporului român la aceasta adunare.

— P. T. membrii ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” din desp. Abrud-Câmpeni, precum și toți sprijinitorii cauzei culturale, se invită a participa la adunarea cercuală, ce se va ținea Duminecă în 30 Iulie nou 1911 la 11 ore a. m. în școala confesională gr.-or. din Abrudsat.

Prezidentul republicii portugale are salariu anual de 35.000 marce. Către acesta se mai compută 20.000 marce spese reprezentative.

Dr. Longobardi, medicul spitalului ord. cav. de Malta din Neapol, scrie: „Cel mai bun purgativ este acela, care ușurează bolnavul grabnic fără de a-i cauza dureri și fără de a vătăma organele digestive. Aceste însușiri le află întrunite în apa naturală amară *Francisc Iosif*, pentru că această apă o prețuiește mai mult ca pe alte purgative cunoscută. Se află în farmacii și spiterii. Direcțiunea de transport în Budapesta. (12).

Turmă de oi sub accelerat. Măcelarul Gheorghe Macedon își mână turma de oi să pască în apropierea Brașovului. Chiar pe atunci se apropiă grăbit trenul accelerat de Brașov-Budapesta. — La auzul șgomotului produs de locomotivă, o oaie speriată a rupt-o la fugă, iar celelalte, spre nenorocirea lor au urmat-o. — Ingrozitor spectacol a putut fi, căci acceleratul — neputând fi oprit la moment — a tăiat chiar prin mijlocul turmei, omorând 38 oi.

„Icoane din luptele Bisericii” În zilele din urmă le-au cumpărat: *Ieroteiu Crișian* preot Abafai 3 cor. 20 fil., *Nicolae Fabian* profesor Beins 3 cor., *Valeriu Crișian* stud. teol. 2'20 cor.

Socialdemocrații. Socialdemocrații au aranjat în seara înainte de-a-se începe desbaterea proiectelor militare — un mare cortej de demonstrare pe străzile capitalei, demonstrând împotriiva proiectelor. — Demonstrația a decurs în pace. Au luat parte vre-o 20.000 de oameni. — Asemenea proteste nu sunt rare în capitală.

Băile Buziaș, după cum ne scrie corespondentul nostru, se bucură de mulți vizitatori în anul acesta, cu deosebire oaspeții din România și din Bulgaria arată o creștere îmbucurătoare. Atracțiunea cea mare a scăldătorii o formează cele trei izvoare noi, cari în cantitate mare dau apă conținătoare de acid carbonic, fiind în stare a satisface celor mai mari pretențiuni. Afară de numărul mare al bolnavilor cu morb de inimă, cari cercetează în număr tot mai mare această baie unică în patria noastră, sunt mulți și cu boală de răunchi și de pică, pe cari îi atrage apa deja renumită a izvoarelor Phoenix și Sfântul Antoniu. Aerul, pomposului parc, parfumat de mulțimea florilor mirositoare, precum provederea, întreținerea și îngrijirea în mod exemplar a oaspeților, sunt tot atâtea lucruri, cari în puține locuri se mai află. Este de prisos a mai aminti, că direcțiunea băilor își dă toată silința posibilă ca publicul să aibă și distracție variată și plăcută.

Posta Redacțiunii.

I. T. N'am primit nimic!
Jacob Fulgeru. Reproducem cuviosul D-tale răcnet poetic aici la loc de frunte:
 »Dar pe-ale mele triste urme
 Si-ale Pegazului ce-mi saltă
 Orăcâi-vor monștri critici
 Ca niște jalnici boi de baltă.
 Bine?...

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

51

PARTEA A PATRA.

(Volumul II.)

I.

Se recise de-a binele. Răurile înghețară. Și de multeori nopțile erau așa de reci, de crepa lemnul de frig. — Pământul era acoperit c'o zăpadă înaltă mai bine de un metru, călătoria era împreună cu mari pericole, lupii năvăliau în cete întregi prin ținuturile din apropiere.

Zbisko rămase în castel numai cu servitorul său Zanderus. — Intr'atâta s'a însă-nătoșat, încât se putea ridica chiar și din pat, dar era slab și nici nu se putea gândi la plecare. — Se gândea mult la Danusia, se mângâia cu gândul că pe ei nu-i va putea despărți nici o putere.

Cu o săptămână înainte de sărbătorile Nașterii Domnului, Zbisko putea să șază pe cal, dar nu era în stare să-și poarte și să imaneze armele, avea atâta putere, cât să ridice sabia, dar celealalte erau prea grele pentru el. Cu toate aste cu două zile înainte de Crăciun a dat poruncă să pună șeaua pe cal, că el voiește să meargă la Cehanov.

Glava, bohemul îngrijat de sănătatea stăpânului său, îl rugă mereu să mai rămână încă, dar Zbisko nici nu voia s'auză așa ceva.

— Glava, asta nu-i grija ta, — zise hotărât — aici numai fur vremea și de cumva m-aș chiar și bolnăvi pe drum, în Cehanov mă voi face iar sănătos, având o îngrijire bună. Dealtcum și așa voi merge cu sania și numai după ce voi sosi aproape de palat mă voi urca pe cal.

Glava știa prea bine că se opune înzădar; pregăti toate și plecară încă în ziua aceea.

Zbisko se așeză comod în sanie, observă, că și Zanderus s'a suit pe capră, privi la el lung:

— Tu te-ai legat de mine ca scăietele. Parcă spuneai, că trebuie să mergi în Prusia?

— Am zis, dar nu mă încumăt să merg singur prin zăpada asta mare. M'ar mânca lupii!... și apoi te-am și îndrăgit domnul meu și n-aș voi să te părăsesc, poate odată să te folosești cu mine...

— Germănul totdeauna e gata să mă-nance și, să bea bine, — zise Glava dând din umeri.

— Să-ți fie rușine, — replică Zanderus, — că nu cunoști nici celea mai elementare reguli de bunăcuviință! Nu știi, că avem datorință, ca celor fiamânzi să le dăm până și celor sătoși beutură...

— Bine, bine — răspunse Glava, — dar de ne vor ataca lupii, te asigur, pe tine te arunc lor mai întâi.

Pe cale Zbisko îi comunică însoțitorului credincios, unde merg și ce au de gând.

— În Cehanov vom rămâne multă vreme? — întrebă Glava.

— Nu știu, — răspunse Zbisko. — Sigur, că vom odihni câteva zile și voi mulțumi lui Dumnezeu, că m'a vindecat.

— Și după aceea?

— Mergem mai departe... Cred, că în Bogdaniec.

Glava privia mirat la stăpânul său. — I-a venit în minte, că Zbisko și-a luat tot gândul dela fata lui Jurand.

— Atunci vom rămâne acasă, — zise Glava cu bucurie.

— Nu se poate, — răspunse Zbisko, — căci am provocat la duel pe Lichtenstein și pe cruciați. De-Lorsch spunea, că marele magistru voiește să invite pe regele în Thorn... Eu încă îl voi însoți până acolo, iar Zavisă și Povala vor cere voie, să duezeze cu cruciații. — Tu încă poți să te distingi și să-ți câștigi merite...

— Vai de acela, ce se va lupta cu tine, — zise Zbisko cu satisfacție. — Ești foarte tare și te pricepi de minune la manuearea armelor.

Părerea asta bună plăcu mult lui Glava.

Mulțumi lui Zbisko pentru încredere, apoi continuă:

— Știu, că se va bucura bătrânul Mazko, când te va vedea... Se vor bucura și în Zgogelitz toți...

Zbisko se gândi repede la Jaghienka... Dar de cumva s'a măritat și ea?... Figurile lui Vilko Bgiov și Stan Rogov, îi apărură în minte. Jaghienka, o fată bună și frumoasă ar merită nește oameni mai buni ca acestia... Apoi se gândi, cum va fantaza Mazko, știind, că Danusia e deja soția lui. Zbisko știa, că Mazko se va învoi ușor la căsătoria asta, căci Jurand e cu mult mai avut decât Zich... Va zice poate ceva, dar la urma urmelor se va împăca și el.

— Dar Jurand?... Ce va zice Jurand când va ști și el totul?

Imprejurarea asta îl supără pe Zbisko... În sfârșit Jurand e tatăl Danusiei. — Dar acum e tot una: preotul i-a cununat și legătura asta sfântă n'o poate desface nici o putere pământeană. — Apoi și Danusia îl va ruga, se va întrepune și va plânge, iar principele Ianush și principesa atâta îl vor ruga pe Jurand, până-ce el se va învoi...

Intr'aceea întâlniră mai mulți neguțatori și cavaleri, care încă se sileau la curtea domnitoare din Mazovia. — În societatea mare, călătoria era mai plăcută, cu toate piedecile troanelor de zăpadă, în care caii se afundau până la trup. Ba în alte locuri servitorii trebuiau să o imprăștie din drum, ca să poată înainta săniile.

Cătră seara se iscă o fivornită, așa, că nici la 2 pași nu se vedeau unul pe celalalt. — În întunerecul nopții sclipia din când, în câte-o rază de lumină din ferestrele depărtatului castel din Cehanov, iluminat anume, ca trecătorii, cari se grăbiau aici, să aștepte mai ușor calea.

— Ce vreme! — strigă Glava. — Norocul nost, că suntem aproape de oraș.

— O, nu văd lumina! — zise repede Zbisko. — Glava încă privi după o rază, dar înzădar. Văzu totuși câțiva cavaleri, cari se apropiau.

— Ce voiți? — le strigă și își încordă săgeata.

— Am venit înaintea voastră, ne-a trimis principele.

— Lăudat să fie numele Domnului!

— Acum și pururea și în vecii vecilor, Amin!

— Arătați-ne calea, — zise Zbisko.

— De unde veniți? — întrebă unul dintre cavaleri.

— Dela castelul de vânatoare, — răspunse Zbisko.

— Intoarce-ți la dreapta.

Drumarii ascultară statul, și când porni caravana, Zbisko întrebă pe cavaler:

— Are mulți oaspeți principele?

— Are, zău, și încă mulți.

— Poate, că-i acolo și Jurand, contele de Spichov?

— Încă n'a sosit, dar îl așteptăm în tot momentul. Principele a trimis și oameni înaintea lui, să nu se peardă.

Nu peste mult ajunseră în orașul, cu străzi pustii, deoarece toți erau acasă și se pregăteau de seara sfântă a Nașterii Domnului. — În oraș caravana s'a imprăștiat; neguțatorii se resfirară în toate părțile, iar Zbisko și cu ceilalți cavaleri grăbiră la castel.

(Va urmă).

Relațiunea

dintre Legea Nouă și Legea Veche.

(Continuare și fine).

Din toate aceste reiasă, că L. V. a fost o instituțiune imperfectă, care nu a putut face destul indigențelor naturei omenesti, ci a trebuit să vie o altă lege, care mai tare să iea în conziderare partea mai nobilă a omului, sufletului și care să curețe mai întâi inima și apoi trupul, o lege care să sfințească tot neamul omenesc, nu numai un popor izolat. Imperfecțiunea aceasta au văzut-o și iudeii, și tocmai duși de speranța rescumpărării, a unui timp mai fericit, au implinit poruncile grele date de Moise. Avut-au cunoștință și de aceea, că și neamurile vor avea parte de rescumpărare, și vor fi și ele cetățeni în împărăția lui Mesia. Au știut că Dumnezeu i-a zis lui Avram, că în sămânția lui se vor binecuvânta toate neamurile pământului (Fac. 49, 18), iar Iacob a profetizat, că acela care va veni să iea sceptrul lui Iuda va fi așteptarea neamurilor. (Fac. 49, 10.) Mai clar le-au vestit aceste profetii. Astfel Isaia: „Aceste zice Domnul... celor de alt neam... voi băga pe ei în muntele cel sfânt al meu, și voi desfăta pe ei în casa rugăciunii mele, arderile de tot ale lor vor fi bineprimite pe altarul meu, căci casa mea casă de rugăciune se va chema la toate neamurile (56, 4-7.) în alt loc prevestește, că și cu alte popoare va lega o legătură vecinică (61, 8.) iar în fine zice: „Iată vin să adun toate neamurile și limbile și voi vedea mărirea mea... și voi trimite din cei mântuiți dintr'ansii la neamuri în ostroavele cele mai depărtate... și dintr'ansii voi lua preoți și leviti. Ieremia: „Iată zilele vin, zice Domnul, și voi pune casei lui Izrail și casei lui Iuda legătură nouă de pace, nu după împăcarea, care am făcut-o cu părinții lor, în ziua în care i-am luat pe ei de mâni și i-am scos pe ei din pământul Egiptului... și da-voi legile mele în inima lor și în gândurile lor le voi scrie (31, 31). Insaș jertfa L. V. se va șterge: „Nu vă voesc pe voi, zice Domnul atotținătorul, și nu voi primi din mâinile voastre jerte, că dela răsăritul

soarelui până la apus numele meu s-a mărit între neamuri și în tot locul tămăie se aduce numelui meu și jertfă eurată", (Mal. 1, 10—11). Aci se prezice curat, "că jertfa existentă se va șterge și o altă jertfă fără vârsare de sânge se va institui (mincha), care se va aduce în tot locul. Asemenea grăește și Daniil prorocul, când spune că în timpul prezis de dânsul va înceta jertfa și biserica se va risipi.

Deoarece jertfele au fost în strânsă legătură cu preoția și cu instituțiunea L. V. urmează, că șterse fiind acele, și preoțiimea își va perde chemarea.

De mare importanță este modul cum au grăit profetii despre persoana lui Mesia. Cea dintâi promisiune despre Rescumpărătorul a făcut-o Dumnezeu în paradiz, și cu cât timpul rescumpărării se apropie, cu atât și persoana lui Mesia e mai clară. Unele locuri a L. V. vorbesc atât de limpede despre Mesia, încât după cum grăesc ss. Părinți, se par că nu sunt profetii, ci evanghelii.

Iudeii s-au smintit în cuvintele Mântuitorului, când le-a zis, că El este Fiul lui Dumnezeu și cu aceasta au dovedit, că nu vreau să înțeleagă cuvintele atât de clare ale profetului Isaia, care a prezis, că "Insuș Dumnezeu va veni și ne va mântui" (35, 4).

Aceste profetii s-au împlinit în persoana lui Isus Hristos, precum se adevărește aceasta din aluziunile dese ce se cetesc în evanghelii, cu deosebire la s. ev. Mateiu, care a scris anume cu gândul de a dovedi iudeilor, că Isus Hristos este Mesia cel promis și prezis prin profetii.

"Menirea legii — așadar — este Hristos", căci la moartea Lui s-a rupt catapiteazma bisericii L. V. în semn, că de aci încolo au să înceteze jertfele nenumărate cari an de an se repeteau fără de a putea face destul pentru păcate. Și aievea jertfele L. V. au și încetat, căci nu mai există acel popor compact, care avea o constituțiune proprie, cași care nu a mai fost la nici un popor, o constituțiune, în care toate legile religioase ori sociale erau date de Dumnezeu, iar observarea lor încă era sub controla severă a lui Iahve.

"Menirea legii este Hristos", căci "faptele legii" atât de grele de împlinit, au încetat și nu obligă în L. N. în care toate popoarele până la ostroavele cele mai depărtate, au loc precum a prezis-o aceasta Isaia profetul.

De unde provine aceea, că L. V. și azi își are cultivători? De unde provine, că poporul acela ales pentru, care Dumnezeu a făcut atâtea minuni, azi este fără țară, precând alte popoare formează state puternice?

Vina o poartă însuș poporul lui Izrael prin faptul, că nu a ținut seamă de prescripțiile legii și de profetiile atât de clare.

E adevărat, că singuraticii evrei se bucură de cea mai deplină fericire, dar poporul în totalitatea lui, ce soarte are azi, nu e de loc de invidiat. În toată vremea a fost un dar deosebit al providenței divine, un semn al puterii de viață, dacă un popor a fost puternic ca stat și a supus stăpânirii sale și alte popoare. Din contră a fost o lovitură, a sortii, dacă un popor a decăzut, s-a corupt moralicește.

Poporul jidovesc nu există azi în stat independent, ci respiră printre celealtele

neamuri și nu ar fi în stare să-l mai adune nime, tocmai din cauza, că atât de bine se simt acolo unde sunt, cu toate că viețuirea lor într'un stat puternic le-ar face mai multă glorie, decât tot binele de care se bucură astăzi.

Alte neamuri cu mult mai puternice s'au contopit și asimilat în alte sămânții și evreii nu. Ce e cauza?

Oare nu s-au împlinit aci cuvintele Mântuitorului: "Nu va trece neamul acesta până nu vor fi aceste toate"; — oare nu s'a adevărit blăstămul lui Moise pentru neîmplinirea legii, a cărei plinire a fost Hristos. "Te va imprăstia Dumnezeu printre toate neamurile dela o margine a pământului până la cealaltă" ? (Ad. I. 28, 64.)

Dr. Iuliu Florian.

Posta Administrației.

Am primit și chitan abonamentul dela: Bobohalma pe 1910. Reșița română pe 1911. Nagy-Gaszdá (Szorb) pe timpul din 1/5 1910 până în 1/5 1911. Mădărașul de Câmpie pe 1911 sem. I. Felföldu pe 1910 și 1911. Dicsény (Zsittin) pe 1911 sem. I. Binevoii a îngrijit și de achitarea restanței de pe anii trecuți. Kabolapatak pe 1911 Dr. F. Gherla pe 1911 întregire. I. N. Oláhlápos până la 1 Iulie 1911. Valealungă pe 1911. I. St. Beiuș pe 1911. Tăud pe 1908, 1909, 1910 și 1911 sem. I. Szamosveresmort pe timpul din 1/7 1910 până în 1/7 1911. Dr. I. C. Beiuș pe 1911. Romoșel pe 1911. Orăștie pe 1911 întregire. Berchiș pe 1910 și 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

MÁTYÁS ȘI TRATTNER

rafinată și depozit liber de spirt, stabiliment pentru denaturare de spirt în BARÓT (cott. Háromszék).

Fabrică (ferbe) și liferează pe lângă condițiunile celea mai favorabile spirt brut, rafinat și denaturat.

Provoacăndu-Va la această foaie cereți oferte de prețuri.

(56) 8-26

MOBILE!

cine voiește se cumpere mobile bune și trainice să se adreseze cu deplină încredere lui

D. Schmidt

negustor de mobile și mășar în

Mediaș—Medgyes,

care are un depozit bine asortat cu tot felul de mobile, precum: scaune, divanuri, icoane, oglinzi, apoi mobile de lemn moale și rechizite de culină.

(50) 7-26.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijloceșe imprumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijloceșe cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechizite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea

(31) 18-52

advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECA. RECREAZĂ-VINDECA

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depozitul principal e la Gelb I. Blaj.

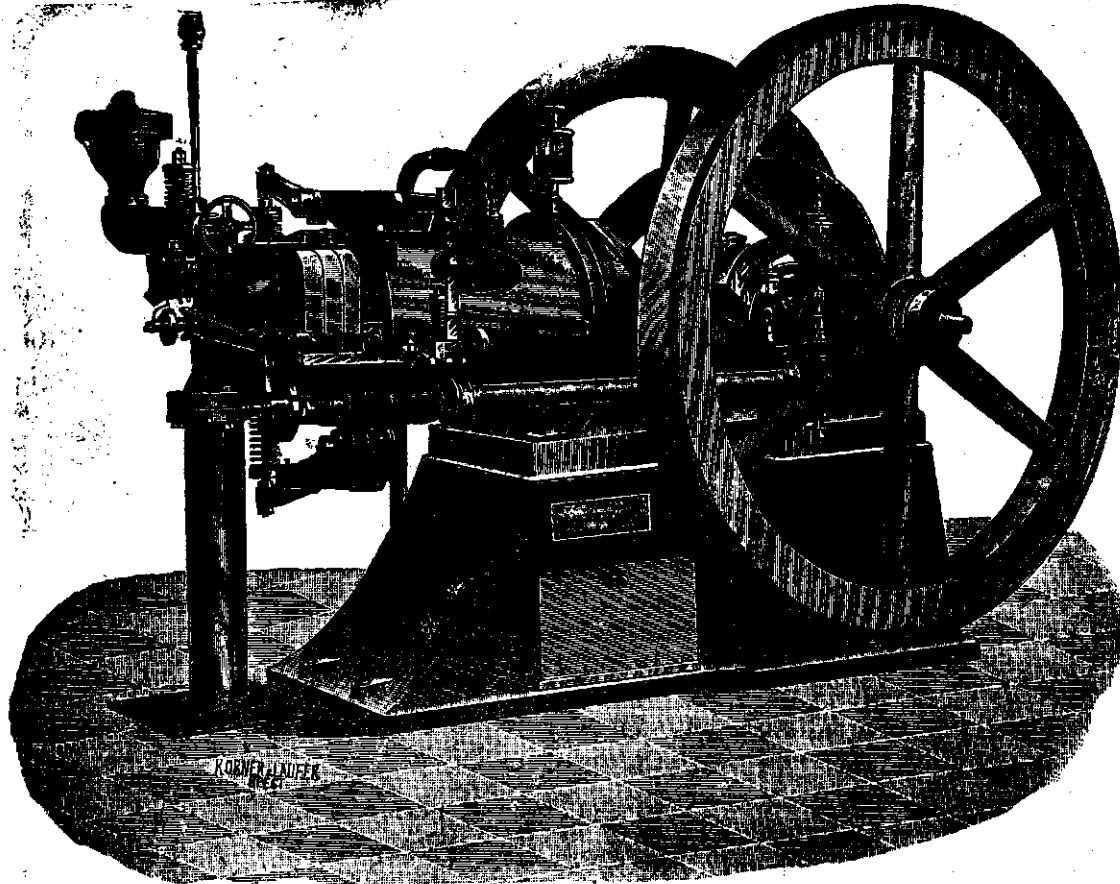
(36) 58-?

Sprrijiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázstflava.

Subscrisul recomand celea mai practice **pluguri și mașini economice**. In depozitul meu se află **totdeauna gata** celea mai renumite **motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru imblătit cu motor**. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu **prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile, în rate.**

== Cea mai mare garanță. ==

Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu cearcă la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de mașini
in Blaj—Balázstflava.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(38) 16—52

Sprrijiniți industria română!

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1886
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scutne de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

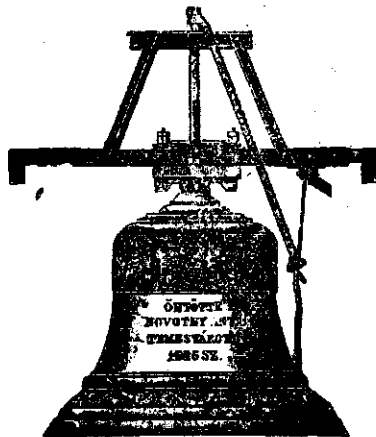
27 49—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință in ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bănuite de o latură pria aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute in partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal in tonul unui clopot de 451 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre ficerea scutnelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețurantiu: Ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul inatitut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Csnădiei 5.

Strada Csnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. in condiții avantagioase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834,801.12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.92—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,423,317—

Prospecte și informații se dau gratuit in birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate in achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primește in condiții favorabile in serviciul institutului.

(28) 49—?